

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Байдич К.В.

студентка,

Навчально-науковий інститут права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що досвід європейських стандартів у сфері соціального захисту може стати вектором, якого намагається досягти наша держава. Основною ідеєю цих стандартів є просування моделі соціального забезпечення, заснованої на соціальній справедливості. Вважається, що держава несе відповідальність за створення та підтримку стабільної та фінансово здорової системи соціального забезпечення. Ті, хто не може заробляти собі на життя через хворобу, безробіття, старість, трудову травму, професійне захворювання, материнство, інвалідність або смерть годувальника повинні бути забезпечені гідним рівнем життя.

На думку вчених, протягом періоду незалежності України вітчизняному законодавцю так і не вдалось врегулювати соціальну сферу таким чином, щоб вона відповідала європейським зразкам: все ще не ратифіковані всі європейські нормативно-правові акти соціального законодавства, на науковому рівні регулярно аналізуються проблеми сучасного стану законодавства України про соціальне забезпечення. В таких умовах необхідність дослідження європейських соціальних стандартів пов'язана із тим, що ефективність реалізації євроінтеграційного курсу безпосередньо залежить від стану національного законодавства та його відповідності європейським стандартам [1, с. 16].

М.М. Шумило наголошує на тому, що міжнародні стандарти у сфері соціального захисту варто розуміти як соціальний мінімум, що встановлений міжнародними нормативно-правовими актами та є обов'язковим для країн-підписантів, наявність якого дає рівну можливість непрацездатним особам реалізовувати свої права та свободи в повному обсязі [2, с. 243].

Рада Європи надала правові інструменти для визначення загальноєвропейських стандартів соціального забезпечення. На додаток до Європейської соціальної хартії, цими цінними інструментами є Європейський кодекс соціального забезпечення, Протокол до нього та Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий 06.11.1990 р.) [3, с. 70].

Європейський кодекс соціального забезпечення має на меті заохочення розвитку соціального забезпечення в усіх державах-членах Ради Європи, щоб вони поступово досягли найвищого можливого рівня. Кодекс встановлює ряд стандартів, які Сторони зобов'язуються включити до своїх систем соціального забезпечення.

Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий), найновіший документ, починаючи з 1990 року, зображує деякі зміни у філософії соціального забезпечення до кінця століття без відмови від фундаментальних концепцій, закладених у Європейському кодексі соціального забезпечення та Протоколі до нього. Згідно з положеннями статей Європейського кодексу соціального забезпечення, у разі приєднання держави до них, така держава бере на себе зобов'язання надавати соціальну допомогу, зокрема: медичну допомогу захищеним особам у зв'язку із станом здоров'я; допомогу захищеним особам по безробіттю та по старості; допомогу у разі виробничої травми; забезпечення захищеним особам надання допомоги сім'ям із дітьми, а також по вагітності та пологах; допомогу по інвалідності та уразі втрати годувальника тощо.

Україна 10 листопада 2016 року підписала Європейський кодекс соціального забезпечення [4], який є орієнтиром європейської моделі соціального забезпечення, заснованої на соціальній справедливості. Науковці вважають, що підписавши цей Кодекс, було зроблено

надзвичайно важливий крок для приєднання України у повному обсязі до статті 12 Європейської соціальної Хартії – «право на соціальне забезпечення», стороною якої Україна є 2007 року. Саме статтею 12 Хартії визначено, що сторони зобов'язуються «підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні на такому, який дорівнює рівню, необхідному для ратифікації Європейського кодексу соціального забезпечення» [5, с. 104]. Зазначимо, що Європейський кодекс є орієнтиром європейської моделі соціального забезпечення, заснованої на соціальній справедливості.

Науковиця І.В. Новосельська стверджує: «Вагоме місце у регулюванні стандартів соціального забезпечення займають нормативно-правові акти, ухвалені Генеральною Асамблеєю ООН. Головним внеском ООН в міжнародно-правове регулювання соціального забезпечення є визначення переліку основних прав людини, які повинні забезпечуватися законодавством будь-якої країни. Серед таких документів можна виокремити Загальну декларацію прав людини, Конвенцію про права дитини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Декларацію соціального прогресу і розвитку тощо. У них виражено основні ідеї соціального забезпечення, його принципи: людина як член суспільства має право на соціальний захист, страхування, достатній життєвий рівень, охорону здоров'я» [6, с. 97].

Варто зазначити, що Україна підписала ЄКСЗ, що засвідчує неухильну позицію України щодо дотримання засад демократії, верховенства права, права людини, розвитку соціального забезпечення на засадах соціальної справедливості, з огляду на зміст Європейської соціальної хартії (переглянутої) та Європейського кодексу соціального забезпечення.

Резюмуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що головною метою європейських стандартів є розвиток національного законодавства у напрямку демократичних перетворень в державі, принципу рівності прав та соціальної справедливості. На сьогодні в Україні велика кількість міжнародних нормативно-правових актів дійсно є частиною національного законодавства. Але при цьому варто

враховувати, що не кожен із них ратифікований у повному обсязі, а також щодо низки міжнародних документів законодавець досі не надав згоду щодо їх віднесення до законодавства України.

Список використаних джерел:

1. Малога Л.Ю. Європейські соціальні стандарти в контексті права на соціальний захист в Україні. *Альманах міжнародного права*. 2019. Випуск 22. С. 15–25.
2. Шумило М.М. Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту. *Університетські наукові записки*. 2012. № 3. С. 243–249.
3. Костюк В.Л. Європейські соціальні стандарти в контексті сучасної моделі джерел права соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2018. Т. 1. С. 68–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2018_1_14.
4. Європейський кодекс соціального забезпечення від 16 квітня 1964 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_329.
5. Малога Л.Ю. Адаптація національного законодавства у соціальній сфері до європейських стандартів як складова модернізації системи соціального захисту України. *Eurasian Academic Research Journal*. 2017. № 3. С. 32–36.
6. Новосельська І., Котул В. Основне значення міжнародних соціальних стандартів у законодавстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 95–97.